

خسارت هنگفت سیگار به نظام سلامت

فاطمه محمدبیگی، عضو کمیسیون «بهداشت و درمان» مجلس شورای اسلامی گفته است بر اساس لایحه بودجه ارائه شده از دولت، از ابتدای سال ۱۴۰۲ به قیمت خرده‌فروشی از هر نخ سیگار تولید داخل با نشان ایرانی مبلغ ۵۰ تومان، تولید داخل با نشان بین‌المللی ۱۰۰ تومان و هر بسته ۵۰ گرمی تنباکوی قلیان داخلی ۲۰ هزار تومان به عنوان مالیات دریافت می‌شود، این از قسام ناچیز در حالی است که در آمد حاصل از مالیات بسته شده برای دخانیات صرف بخش‌های سلامت و ورزش همگانی و ورزش بانوان خواهد شد. طبق اظهارات این نماینده مجلس، مصرف سیگار خسارات هنگفتی را به نظام سلامت کشور وارد می‌کند، به گونه‌ای که امروز در کشور با رشد بیماری‌های قلبی عروقی، بیماری‌های تنفسی، سکته مغزی، بیماری‌های دهان و دندان و پیری زودرس پوست و انواع سرطان‌ها روبرو هستیم.

بن بست مالیات دخانیات

زهرآ شیخی، سخنگوی کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی گفته است مصرف دخانیات یکی از عوامل مؤثر در افزایش سرطان‌ها محسوب می‌شود و هر چند در این زمینه ضروری است مالیاتی که از دخانیات اخذ می‌شود اثر بازدارنده داشته باشد اما متأسفانه در این راستا به طور مداوم با بن بست مواجه شده‌ایم و این اثر بازدارندگی مورد توجه قرار نمی‌گیرد و این مهم در لایحه بودجه ۱۴۰۲ هم به درستی مورد توجه قرار گرفته است. به گفته این نماینده مجلس، وزارت بهداشت تنها متولی پیشگیری از بیماری‌ها به ویژه بیماری نگران‌کننده‌ای مانند سرطان‌ها نیست و سایر وزارت‌خانه‌ها و دستگاه‌ها از جمله وزارت‌خانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، صمت و اقتصاد هم باید در این رابطه اقدامات مؤثری انجام دهند و با وزارت بهداشت همکاری تنگاتنگ و تعامل مناسب داشته باشند.

ضعف ایران در مالیات دخانی

کمیسیون تلفیق بودجه ۱۴۰۲ در خصوص مالیات و حقوق ورودی دخانیات، مقرر کرده است از ابتدای سال ۱۴۰۲ به قیمت خرده‌فروشی، برای هر نخ سیگار تولید داخل با نشان ایرانی مبلغ ۵۰ تومان، هر نخ سیگار با نشان بین‌المللی ۱۰۰ تومان و هر بسته ۵۰ گرمی تنباکوی داخلی ۲۰ هزار تومان، به عنوان مالیات و هر نخ سیگار وارداتی به مبلغ ۸۰۰ تومان و هر بسته ۵۰ گرمی تنباکوی قلیان وارداتی ۳۵ هزار تومان حقوق ورودی دریافت شود. این در حالی است که منتقدان می‌گویند در سایر کشورها مالیات بر سیگار در راستای ارتقای سلامت چندین برابر بوده و متأسفانه کشور ما ضعیف‌ترین کشور در اعمال مالیات بر دخانیات است که همین مسئله باعث رشد مصرف سیگار و کاهش سن اعتیاد در کشور شده است. هر ساله در حوزه مبارزه با مواد مخدر شهدای بسیاری را تقدیم می‌کنیم، از سوی دیگر سیگار و دخانیات با نازل‌ترین قیمت در دسترس همگان از جمله جوانان و جوانان قرار می‌گیرد.

سالانه ۶ هزار نفر قربانی دودسیگار

به گفته رئیس کمیته سلامت الکترونیک کمیسیون بهداشت و درمان مجلس در ایران سالانه فقط ۶ هزار نفر به دلیل قرار گرفتن در معرض دود دخانیات جان خود را از دست می‌دهند. این تنها بخشی از آمار مرگ و میر مصرف دخانیات در کشور است. یکی از عوامل کاهش مصرف سیگار در کشور افزایش قیمت و دسترسی نداشتن به مواد دخانی است. متأسفانه به‌رغم تورم حاکم بر جامعه و رشد چندین برابری کالاهای اساسی، قیمت کالاهایی همچون سیگار تغییری نداشته است. آیا با کاهش مالیات بر سیگار در کاهش میزان مصرف آن تغییری ایجاد شده است یا به عکس؟ سیستم اجرایی کشور زمانی که از کاهش مالیات دخانیات حمایت می‌کند آیا اشتغال‌زایی مورد توجه است یا افزایش فروش سیگار؟ تناقض گویی مسئولان و متولیان با افزایش نیافتن مالیات سیگار با حفظ سلامت جامعه همخوانی ندارد! اگر در بودجه سال آتی دولت نسبت به کاهش مصرف سیگار عملکرد مؤثری نداشته باشد، گنهای نابخشودنی مرتکب شده است، نگذارید این قربانی اعتیاد در منطقه باشد.

«جوان» وضعیت مالیات دخانیات و مقایسه آن با دیگر کشورها را واکاوی می‌کند

مافیای سیگار مالیات می‌خورد سرطان می‌زاید!

سازمان امور مالیاتی ۳۰هزارمیلیارد تومان مالیات سیگار برای ۱۴۰۲ پیش‌بینی کرده بود اما مجلس آن را به ۶هزار میلیارد کاهش داد

مالیات بر دخانیات در ترکیه ۶ برابر، عربستان ۴ برابر و پاکستان ۲ برابر ایران است ۹۰درصد تولید سیگار در ایران در اختیار شرکت‌هایی با سهامداران خارجی است بیش از ۷۰درصد از ۷۰ میلیارد نخ سیگار مصرفی سالانه ایران، از سوی دو شرکت خارجی در داخل کشور تولید می‌شود

طبق ماده ۸ قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات مصوب سال ۱۳۸۶، دولت مکلف است هر سال از محل افزایش مالیات، قیمت فرآورده‌های دخانیی را به میزان ۱۰درصد افزایش دهد؛ این یعنی از آن سال تاکنون باید ۱۶۰درصد بر مالیات بر شرک‌های دخانیات افزوده می‌شند، موضوعی که تاکنون تحقق نیافته است و به فرار مالیاتی شرکت‌های تولیدکننده مواد دخانی تبدیل شده و همواره بین وزارت بهداشت و تولیدکنندگان مواد دخانی مورد بحث بوده است، حتی در بحث بودجه ۱۴۰۱ به‌رغم تلاش کمیسیون تلفیق و طرح دو باره موضوع افزایش مالیات در صحن علنی، این مسئله به تصویب نرسید؛ از سوی دیگر تولیدکنندگان معتقدند افزایش مالیات مواد دخانی منجر به افزایش قاچاق می‌شود، اما جمعیت مبارزه با استعمال دخانیات ایران معتقد است با توجه به این‌که ایران از کمترین مالیات محصولات دخانی برخوردار است، افزایش مالیات منجر به کاهش مصرف دخانیات می‌شود.

مجلس مالیات سیگار را وضع کند
چندی پیش بهرام عین‌اللهی، وزیر «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» در حاشیه هفتمین همایش مرجعیت علمی درباره رتبه سلامت ایران در منطقه مدیترانه شرقی عنوان کرده بود بر اساس تقسیم‌بندی WHO (سازمان جهانی بهداشت = World Health Organization) ما در منطقه مدیترانه شرقی قرار گرفتیم، و در بین همه کشورهای که در این منطقه قرار دارند، رتبه برتر را دارا هستیم.

وی با اشاره به حضورش در قاهره گفته بود در کنفرانس منطقه‌ای WHO که در قاهره برگزار شد جمهوری اسلامی در همه شاخص‌ها تری اول را داشت غیر از یک مورد آن هم شاخص مصرف سیگار. وزیر بهداشت با بیان اینکه متأسفانه ۱۳درصد مرگ‌ومیر در کشور ناشی از مصرف سیگار است، بیان کرده بود امیدواریم اصل نمایندگان مجلس مالیات بر سیگار، ۳ میلیارد دلار است که با دلار ۴۰هزارتومانی، ۱۲۰ هزارمیلیارد تومان می‌شود.اگر ۵۰درصد این ۱۲۰ هزارمیلیارد تومان سود باشد ۶۰درصد این سود به جیب جراحی‌ها می‌رود.

ضرورت اصلاح شیوه دریافت مالیات بر دخانیات

بهزاد ولی‌زاده، رئیس دبیرخانه ستاد کشوری کنترل دخانیات وزارت بهداشت با تأکید بر اینکه افزایش مالیات بر دخانیات یکی از مهم‌ترین راهکارهای کاهش مصرف این کالای آسیب‌رسان از سوی سازمان جهانی بهداشت اعلام‌شده است، تصریح کرده بود جمهوری اسلامی ایران از نظر اخذ مالیات دخانیات همچنان در وضعیت ناخوشایند و ضعیف به سر می‌برد. به گفته وی، طبق قانون مالیات بر ارزش‌افزوده که دی ماه سال ۱۴۰۰ اجرائی شد، قرار بود تجميع مالیات‌هایی که پیش از این بر دخانیات وضع شده بود به‌گونه‌ای انجام شود که نرخ‌ها از مجموع نرخ‌های مصوب در قوانین قبل کمتر نباشد، ولی متأسفانه ضمن کاهش نرخ‌های پیشنهادی و کاهش درصد

افزایش سالانه از ۱۰ به ۵ واحد درصد در زمان تصویب قانون، قانون ارزش‌افزوده به‌گونه‌ای اجرا شد که هدف قانونگذار برسای اخذ مالیات از خرده‌فروشی محصولات دخانی محقق نشد، یعنی نرخ‌های مصوب (از جمله ۲۵ درصد برای تولید داخل با نشان ایرانی و ۴۰ درصد برای نشان بین‌المللی) بر مبنای قیمت خرده‌فروشی اجرائی نشد و عملاً مالیات بر مبنای قیمت در کارخانه اخذ شد. وی یکی از دلایل اجرایی‌نشدن قانون مالیات بر ارزش‌افزوده بر مبنای قیمت خرده‌فروشی کالای دخانی را عدم شفافیت زنجیره توزیع تا حلقه آخر و عدم اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی برای صنوف قابل در حوزه فروش دخانیات اعلام کرد و بیان داشت بر برخی صنوف و واحدها در حالی اقدام به فروش اقلام دخانی می‌کردند که در سامانه مجاز فروش

قید نشده بودند که یکی از مهم‌ترین این واحدها ده‌های مطبوعاتی بود.

۹۰درصد تولید سیگار در اختیار شرکت‌هایی با سهامداران خارجی

همچنین محمدرضا مسجدی، دبیر کل جمعیت مبارزه با استعمال دخانیات ایران معتقد است سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ مالیات سیگار با ۲۸درصد کاهش همراه بود، در حالی‌که مالیات پزشکان ۳۲درصد افزایش پیدا کرد. متأسفانه ایران پایین‌ترین مالیات بر دخانیات را در دنیا دارد و این در حالی است که سهم شرکت دخانیات ایران از تولید سیگار در کشور، فقط ۱۰ درصد است و ۹۰درصد تولید سیگار در اختیار شرکت‌هایی با سهامداران خارجی است. بر اساس آنچه وزارت صمت اعلام کرده است، سالانه ۷۰ میلیارد نخ سیگار در کشور تولید می‌شود و طبق گزارش وزارت بهداشت، مصرف سالانه سیگار در کشور بین ۵۰ تا ۶۰میلیارد نخ است. اگر فرض کنیم همان آمار وزارت صمت که ۷۰میلیارد نخ سیگار بوده است، در کشور مصرف سیگار ۷۰میلیارد، در ۷۲درصد از سوی دو شرکت خارجی در داخل کشور تولید می‌شود.

گردش مالی ۱۲۰هزارمیلیارد تومانی دخانیات

مسجدی با انتقاد از شرک‌های خارجی تولیدکننده سیگار در ایران گفته بود این کشورها، واکسن، دارو و حتی نخ بیخه را از مردم ما دریغ کردند، اما همین کشورها برای مردم ما سیگار تولید می‌کنند. دبیر کل جمعیت مبارزه با استعمال دخانیات، با اشاره به گزارش وزارت صمت مبنی بر اینکه هر نخ سیگار ۱۰۰ درصد سود دارد، تصریح کرده است بخش مالی دخانیات در کشور، ۳ میلیارد دلار است که با دلار ۴۰هزارتومانی، ۱۲۰ هزارمیلیارد تومان می‌شود.اگر ۵۰درصد این ۱۲۰ هزارمیلیارد تومان سود باشد ۶۰درصد این سود به جیب جراحی‌ها می‌رود.

ضرورت اصلاح شیوه دریافت مالیات بر دخانیات

مسجدی با تأکید بر ضرورت اصلاح شیوه دریافت مالیات بر دخانیات در کشور، معتقد است مالیات بر دخانیات در ترکیه شش برابر، عربستان چهار

سهم شرکت دخانیات ایران از تولید سیگار در کشور، فقط ۱۰درصد است و ۹۰درصد تولید سیگار در اختیار شرکت‌هایی با سهامداران خارجی است

برابر و پاکستان دو برابر ایران است.

گرانی سیگار در جیب مافیای

دبیر کل جمعیت مبارزه با استعمال دخانیات مالیاتی برای کسب ۳۰هزارمیلیارد تومان مالیات بر دخانیات در ۱۴۰۲، گفته است متأسفانه دوستان در مجلس شورای اسلامی این عدد را به ۶هزارمیلیارد تومان کاهش داده‌اند. ربالی از گران شدن سیگار به جیب بیت‌المال نمی‌رود، این سود را مافیای بین‌المللی به جیب می‌زند. مافیای بین‌المللی هم سودفروش سیگار را به جیب می‌زند، هم فرار مالیاتی دارد و هم سرطان و سکته قلبی وارد کشور ما می‌کند. در همه جای دنیا، ۷۰درصد قیمت یک پاکت سیگار به عنوان مالیات دریافت می‌شود که این رقم در ایران کمتر از ۲۰درصد است.

سیدمرتضی اسلامی، رئیس فراکسیون مبارزه با دخانیات مجلس نیز با انتقاد از اینکه سالانه ۳۰هزارمیلیارد تومان برای درمان بیماری‌های ناشی از مصرف دخانیات هزینه می‌شود، گفته است باید از محل مالیات و عوارض دخانیات برای رمان بیماری‌های ناشی از دخانیات، تسلی‌سازی جامعه، امکان ورزشی، توسعه ورزش، بهبود خوابگاه‌های دانشجویی و بسیاری از موارد مرتبط با سلامت هزینه‌شود. از گروه مشاوران و مجلس انتظار می‌رود مسیر روشن کنترل دخانیات را با وضع عوارض مکفی، بازدارنده و رفتار، شمر هموار کنند، با یادآوری اینکه مضر بودن مواد دخانی بر کسی پوشیده نیست و در بسیاری از کشورها با توجه به شناختی که از مضرات آن وجود دارد، تدابیر مختلفی را اتخاذ کرده‌اند. عضو کنوانسیون جهانی مبارزه با دخانیات هستم، اما مدتی است که فعالیتی در مسیر کاهش مصرف نداریم.

گسترش کارخانه‌های دخانیات با درآمدهای فراوان

رئیس فراکسیون پیشگیری، کنترل و مبارزه با دخانیات مجلس شورای اسلامی با تأکید بر ضرورت افزایش عوارض سیگار تصریح کرده است صنایع دخانی از اینکه محصولات دخانه‌ها، صنعت مورد توجه مسئولان است، نهایت بهره‌برداری را می‌کند و با برجسته‌سازی تعطیلی این صنعت، حاشیه امنی برای گسترش مواد دخانی ایجاد و تعداد کارخانه‌ها را طی چند سال گذشته چند برابر کرده‌اند. این در حالی است که سهم دولت را پرداخت نمی‌کنند. برای کاهش مصرف باید سهم دولت و سلامت جامعه از محل درآمد دخانیات پرداخت شود. در حال حاضر فعالیت کارخانه‌های دخانیات با درآمدهای فراوان در حال گسترش است و هیچ کارخانه‌ای

رئیس فراکسیون پیشگیری، کنترل و مبارزه با دخانیات مجلس شورای اسلامی با تأکید بر ضرورت افزایش عوارض سیگار تصریح کرده است صنایع دخانی از اینکه محصولات دخانه‌ها، صنعت مورد توجه مسئولان است، نهایت بهره‌برداری را می‌کند و با برجسته‌سازی تعطیلی این صنعت، حاشیه امنی برای گسترش مواد دخانی ایجاد و تعداد کارخانه‌ها را طی چند سال گذشته چند برابر کرده‌اند. این در حالی است که سهم دولت را پرداخت نمی‌کنند. برای کاهش مصرف باید سهم دولت و سلامت جامعه از محل درآمد دخانیات پرداخت شود. در حال حاضر فعالیت کارخانه‌های دخانیات با درآمدهای فراوان در حال گسترش است و هیچ کارخانه‌ای گرفتاری که قابل جبران هم نخواهد بود!

طبعاً ره‌یافت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر «نه شرقی، نه غربی» درباره همه ساخت‌ها از جمله اقتصاد صدق می‌کند. نفی نظام‌های اقتصادی نئولیبرالیسم و کمونیسم با پشتوانه «نظام اقتصادی اسلام» است. اما این نظام ازطور که باید معرفی و مورد توجه قرار نمی‌گیرد، از این جهت در سلسله مطالبی کتاب «نظری به نظام اقتصادی»، مجموعه یادداشت‌های متفکر شهید استاد مرتضی مطهری را بازخوانی می‌کنیم.

مشخصه اصلی سرمایه‌داری

به عقیده ما مشخصه اصلی سرمایه‌داری که آن را موضوع جدیدی از لحاظ فقه و اجتهاد قرار می‌دهد دخالت ماشین است. ماشین‌سیسم صرفاً توسعه آلت و ابزار تولید نیست که انسان ابزار بهتری برای کاری که باید بکند پیدا کرده است، بلکه تکنیک و صنعت جدید ماشین علاوه بر بهتر کردن ابزارها، ماشین را جانشین انسان کرده است. ماشین مظهر فکر و اراده و نیروی انسان مباهو انسان است، مظهر تکامل اجتماع بشری است، تجسم تمدن تاریخی بشری است، حاصل تلاش‌های عظیم فکری چند هزار ساله یک انسان مصنوعی است. ماشین به جای انسان نخ می‌ریسد و پارچه می‌بافد. ماشین شخم می‌زند و درومی‌کند. ماشین جوراب می‌بافد. ماشین می‌نویسد. ماشین می‌دوزد. ماشین الک می‌کند. ماشین کارهایی که انسان با شعور مستقیم خود انجام می‌داد انجام کرده باشد، مثل اینکه بیل بهتر و ظرف بهتر و کارد و چاقوی بهتر باقیچی بهتر در اختیار انسان قرار دهد؛ حتی این طور نیست که به جای قوه و بازوی انسان قوای از طبیعت استخدام کرده باشد و کارش فقط این باشد که مثلاً ابزاری را که انسان با دست خود باید حرکت دهد یا فشار دهد ماشین حرکت می‌دهد و فشار می‌دهد؛ نه، بالاتر از این است؛ ماشین تمام کارهای انسان را دقیق‌تر و با راندمان بیشتر و محصول بیشتر انجام می‌دهد. در گذشته چنین نبود، در گذشته سرمایه‌دار فقط نیروی کارگر را می‌خرید و ابزار ساده‌ای در اختیار او قرار می‌داد و با محصول کار کارگر تجارت می‌کرد ولی امروز ماشین می‌خرد و ماشین قدرت دارد صد برابر کارگر کار کند، ماشین‌ها جای انسان را گرفته‌اند؛ ماشین انسان فزری است، ماشین قادر است اضافه‌ارزش تولید کند، صدها برابر کاری که صرف تولید وی شده است ارزش تولید کند؛ ماشین برکل مشروع اجتماع بشری است. پس حقیقت درست عکس نظر کرده مارکس است؛ ماشین سرمایه متغیر تر از نیروی کارگر است و در عین حال- چنانکه بعداً خواهیم گفت- همین جهت پایه و مینا و اصل اساسی توجیه کننده سوسیالیسم است. مشخصه اصلی سرمایه‌داری جدید این است که سرمایه‌دار ماشین را با این قدرت عظیم در اختیار خود قرار می‌دهد، در صورتی که او نه خالق ماشین است و نه مخترع آن، فقط خریدار و مالک اوست.

نگارخانه

بلاتکلیفی تحقیق و تفحص از شرکت دخانیات

تقاضای تحقیق و تفحص از شرکت دخانیات ایران در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۹ بهمن ۱۳۹۹ مجلس شورای اسلامی با ۱۴۵ رأی موافق، ۴۲ رأی مخالف و چهار رأی ممتنع از مجموع ۲۳۳ نماینده حاضر در جلسه به تصویب رسید.
حجت‌اله فیروزی، سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس در خصوص تقاضای رمزشاعلی سنگدوبانی، نماینده سگرگان و آق قلا برای تحقیق و تفحص از «شرکت دخانیات ایران» گفته بود در اجرائی ماده (۲۱۲) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، نظر به اظهارات متقاضی مبنی بر عدم کفایت اطلاعات ارائه شده، موضوع تحقیق و تفحص در جلسه رسمی مورخ ۵ خرداد ماه ۹۹ کمیسیون با حضور ۱۷ نفر از حاضرین مانند نمایندگان کمیسیون صنایع و معادن تحقیق و تفحص مطرح و پس از استماع نظرات طرفین، ضرورت انجام تحقیق و تفحص در پنج محور به تصویب رسید.
وی با اشاره به محورهای درخواست تحقیق و تفحص از شرکت دخانیات تأکید کرد با عنایت به تأکیدات مقام محقق رهبری در حمایت از تولید داخلی و نام‌گذاری سال‌های اخیر با محوریت ضرورت توجه به تولید ملی، چرا شرکت دخانیات ایران طی سننونات اخیر اقدام به افزایش واردات محصولات دخانی از کمپانی‌های خارجی کرده است که این امر موجب خروج ارز از کشور و کاهش تولید و بعضاً تعطیلی واحدهای دخانیات و تعدیل نیروهای این بخش شده و همچنین کاهش اراضی زیر کشت توتون را در پی داشته است.
معیار انتصاب مدیران در شرکت دخانیات ایران بر چه مبنایی است؟ چراکه طی سالیان اخیر افراد فاقد سوابق کاری متناسب و بعضاً محکومان قضایی در سمت‌های مدیریتی و معاونت گمارده شده‌اند! علت بازنگری و همکاری نکردن در قرار دادهای تأمین‌کنندگان مواد اولیه چیست؟ همچنین شفاف‌سازی در نحوه ارزش‌گذاری و فروش برند بیستون بدون انجام مزایده و اخذ مجوز از سازمان خصوصی‌سازی و علت کاهش سهم شرکت دخانیات ایران در بازار سیگار کشور در سال اخیر چیست؟ با گذشت حدود سه سال از تصویب چنین تقاضایی، مجدد تقاضای تحقیق و تفحص از شرکت ملی دخانیات مطرح شده و هنوز در دستور کار مجلس قرار نگرفته است! همچنین بر اساس گزارش تفریق بودجه سال ۱۴۰۰ و طبق بررسی‌های دیوان محاسبات، بدهی شرکت دخانیات ایران بابت درآمد حقوق انحصار محصولات دخانی سال‌های ۱۳۹۱ لغایت ۱۴۰۰، مبلغ ۲۱۱ میلیارد تومان بوده که تاکنون بالغ بر ۴ میلیارد تومان از بدهی یاد شده به حساب خزانه واریز شده است و بالغ بر ۲۰۷ میلیارد تومان از مطالبات مذکور، همچنان وصول نشده و جالب آنکه در این خصوص اقدام مؤثری از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت در جهت وصول مطالبات مذکور صورت نگرفته است.